

Ledere skal uddannes i psykisk arbejdsmiljø

Kompetente ledere har fokus på psykisk arbejdsmiljø

LO og FTF foreslår

Alle nye ledere med personaleansvar skal inden for det første år gennemføre en solid efteruddannelse om psykisk arbejdsmiljø med fokus på forebyggelse, fastholdelse og kendskab til såvel risikofaktorer som positive faktorer, der kan fremme et godt psykisk arbejdsmiljø.

Konkret foreslås det, at uddannelsen udbydes af en række godkendte offentlige og private uddannelsesudbydere, som det kendes fra den nuværende obligatoriske arbejdsmiljøuddannelse for medlemmer af arbejdsmiljøorganisationen. Uddannelsen bør have en varighed af minimum 3 dage.

Uddannelsen skal give nye ledere bevidsthed om, og værktøjer til, at sikre et godt psykisk arbejdsmiljø. Der skal være fokus på, hvordan den sociale dynamik og proces på arbejdspladsen påvirker det psykiske arbejdsmiljø og en viden om, hvordan ledelse kan bidrage til trivsel og motivation blandt medarbejderne og til at forebygge og fastholde medarbejdere.

Hvad er problemet?

Når det gælder om at skabe et godt psykisk arbejdsmiljø viser en række undersøgelser, at specielt lederen har en afgørende betydning. Men lederne har vanskeligt ved at håndtere det psykiske arbejdsmiljø, når de ikke har den nødvendige viden om, hvordan man skaber et sikkert og sundt psykisk arbejdsmiljø.

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA) har lavet den første opgørelse af resultaterne af Folketingets Arbejdsmiljøstrategi frem til år 2020. Her viser tallene, at andelen med psykiske belastninger af deres arbejde er steget fra 14,5 til 15,1 procent af de beskæftigede – en stigning på 4 procent, som, selv om den ikke er statistisk signifikant, illustrerer, at kurven ikke er knækket.

Mange arbejdspladser har særlig svært ved at håndtere dårligt psykisk arbejdsmiljø. Stress bliver alt for ofte gjort til et individuelt problem, og mange virksom-

heder ved alt for lidt om stress og forebyggelse af stress. Der er behov for at uddanne nye ledere i, hvad de kan og bør gøre for et godt psykisk arbejdsmiljø og for at forebygge sygefravær.

I en undersøgelse blandt 1500 ledere i FTF, gav 68 procent af lederne udtryk for, at de kun i nogen eller meget lille grad følte sig rustet til at tackle problemer med medarbejdernes stress¹. En anden undersøgelse viser, at 78 procent af lederne i høj grad eller meget høj grad mener, at psykisk arbejdsmiljø bør indgå i deres lederuddannelse². Endelig viser en undersøgelse fra 2013, at 52 procent af lederne oplever, at de i nogen eller høj grad har behov for mere viden eller flere redskaber i arbejdet med det psykiske arbejdsmiljø.

I en analyse udført af forskere fra NFA på baggrund af resultater fra NAK2005 og NAT2008-undersøgelsen er ledelsesforhold en af de tre psykosociale faktorer med betydning for arbejdsmiljøet. Hvad angår hele arbejdsmarkedet kan mellem 6 og 15 procent af sygefraværet tilskrives ledelsesforhold.

International forskning viser desuden, at ledelse har betydning for en lang række væsentlige forhold, der relaterer sig til det psykiske arbejdsmiljø som udbrændthed, engagement, oplevelse af mening i arbejdet og langvarigt sygefravær³.

I øjeblikket arbejdes der med at udvikle begrebet "Virksomhedernes sociale kapital" og her viser analyser, at der er sammenhæng mellem en høj social kapital og henholdsvis social støtte, rolleklarhed, anerkendelse og ledelseskvalitet. Der er den stærkeste sammenhæng mellem høj social kapital og ledelseskvalitet. Dernæst kommer sammenhængen med social støtte fra ledere og på tredjepladsen er sammenhængen med anerkendelse⁴.

Forslagets effekter

Det er virksomhederne, der selv skal finansiere efteruddannelsen. Arbejdspladsernes investering i uddannelse af lederne i psykisk arbejdsmiljø vurderes i løbet af en kort årrække at betale sig igennem et mere kvalificerede systematisk arbejde med det psykiske arbejdsmiljø på de enkelte arbejdspladser og heraf følgende fald i sygefravær og en forøget produktivitet. På sigt vil uddannelsen altså ikke medføre ekstra udgifter for arbejdspladserne. Der er ikke offentlige udgifter forbundet med forslaget. Derimod vurderes forslaget på sigt at resultere i lavere offentlige udgifter til bl.a. sygedagpenge, førtidspension og andre offentlige ydelser.

Samtidig vil et forbedret psykisk arbejdsmiljø have den positive virkning, at færre ansatte udstødes fra arbejdsmarkedet på grund af stress og depressioner, så forslaget vil medvirke til at fastholde flere på arbejdsmarkedet⁵.

1) <http://www.ftf.dk/aktuelt/ftf-analyse/artikel/ledere-mangler-uddannelse-i-stress-og-psykisk-arbejdsmiljoe/>

2) FTF (2008). Lederpejling 6 - FTF-ledernes vilkår, lederuddannelse samt erfaringer med lederevaluering.

3) Notat af Thomas Clausen, NFA 2014.

4) NFA-notat om måling af virksomhedernes sociale kapital, 2011.

5) Se nærmere her: http://www.i-bar.dk/media/2827497/hvidbog_pdf2012.pdf, eller her:

http://www.bamr.dk/data/files/am2013/presentations/205_bedrebundlinjegennemgodtarbejds milj.pdf